
Kommentarer til diskusjon om Torgersen-saken

Jeg har fra redaktøren fått oversendt Stein Brox-Nilsens innlegg samt svar fra redaktøren og fra Brandtzæg og Eskeland. Jeg har vel sagt det mest i mitt innlegg i Tidende (Torgersen-saken igjen, 2015, 125, 69–72) men det kan være på sin plass med noen få kommentarer. Brox-Nilsens innlegg virker for meg fornuftig og jeg synes det er merkelig at noen skal bli indignert over det. Torgersen-saken har vært brukt i undervisningen av tannlegestudenter i mange år. Jeg tror ikke at man kan bli overbevist av den; den skal mer tjene som et eksempel som kan vise de metoder vi har til disposisjon. Jeg mener skepsis og tvil er en viktig egen-skap, spesielt for rettsodontologer. Man skal ikke tro blindt på alt man hører eller leser for den del.

Redaktøren skriver fornuftig om den rolle media har. Hun er bekymret for rettsikkerheten og der kan jeg være enig med henne. Jeg tror likevel rettsikkerheten i Norge er bedre enn i USA, der Brandtzæg og Eskeland henter

eksempler fra om tannsporsundersøkelser. Den amerikanske sakkyndige Senns uttalelser viser tydelig at ting kan gå feil i USA og at sakkyndige lar seg lede av oppdragsgiver. Ofte står de sakkyndige mot hverandre og retten må lett la seg lede til å tro på den som er best til å tale for sin sak. Amerikanske sakkyndige vinner eller taper sine saker. Det gjør vi ikke i Norge. Man håper kun retten tar tilbørlig hensyn til ens konklusjon i relasjon til alle andre momenter i saken.

Redaktøren ønsker saken behandlet en gang til og det kan jeg forstå. Imidlertid er dette vanskelig etter så mange år. Alle sakkyndige som så det originale bevismaterialet er døde. Alle vitner er døde. Er det derfor mer sannsynlig at en rett i dag kan sikkert finne ut hva som den gang virkelig skjedde? Jeg mener at dersom ikke en annen person melder seg og sier han gjorde dette, er det vanskelig å få saken gjenopptatt. Problemet kan da også kanskje være falsk tilståelse som vi vet kan forekomme. Det

er usannsynlig at nye bevis som skulle indikere at Torgersen var uskyldig vil komme fram etter så mange år. Da blir mitt spørsmål til redaktøren: Mener hun alle saker hvor den dømte sier seg uskyldig dømt skal ha rett til å bli gjenopptatt? Torgersen har jo tross alt fått sin sak bedømt av retten en gang og gjenopptakelsesbegjæring i alt 5 ganger av Lagmannsrett og Høyesterett samt to ganger av Gjenopptakelses-kommisjonen. Jeg synes det er nok for rettsikkerheten og nå skal den angivelig behandles en gang til. Jeg tror hver gjenopptakelsesbegjæring har vært nøye og samvittighetsfullt behandlet.

Brandtzæg og Eskeland mener det er bortkastet tid å argumentere mot en som ikke har satt seg inn i saken. Jeg tror det er ganske bortkastet å argumentere mot disse to herrer. De forandrer neppe sin tro. Her skriver jeg og argumenterer for interesserte tannleger slik at man kan korrigere der det foreligger misforståelser slik redaktøren ønsker. Jeg vil først påpeke at det er feil

at det var første gang Strøm undersøkte tannspor i hud. Det er feil å si at Bang var min medspiller. Han ga sin uttalelse i 1974 og helt uten påvirkning fra meg. Tror man nå at jeg har noen spesiell interesse av å fordreie saken? Svaret er ganske enkelt nei, men jeg forsøker å forholde meg til fakta når det gjelder tannsporet. De to overnevnte herrer argumenterer så godt de kan for at man skal se bort fra beviskraften i tannsporet. Er det i tråd med god rettsikkerhet?

Det er feil å si at verken Bang eller undertegnede hadde sett tannspor på hud før. Jeg har i de år jeg har drevet med rettsodontologi siden 1973 undersøkt og beskrevet ca. 1 tannspor hvert år og de fleste på hud. Jeg kjenner heller ikke til at en som undersøkte sporet siden skulle ha gått bort fra sin mening. Dette er kun en påstand (i rettsikkerheten interesse?)

Jeg har hørt før at dersom man bare gjentar feilaktige påstander om igjen og om igjen lenge nok, begynner folk å tro på dem. Man beskylder kanskje meg for dette, men jeg har skrevet svært lite om

denne saken. For meg fortoner det seg som om det er nettopp dette de to overnevnte herrer prøver å gjøre. Merkelig?

Det er feil nå de sier dommen bygger på 100 prosent identitet mellom spor og Torgersens tenner. Ingen har noen gang skrevet det. Man har i konklusjonene uttalt seg om sannsynligheten for at Torgersens tenner har satt sporet. Jeg antar retten har forstått dette og vektlagt beviset etter det.

Det er feil nå de hevder at amerikansk rettssystem har tatt konsekvensen av forskning i Buffalo og anbefalt at bittspor i hud ikke lenger brukes som identifiserende bevis i straffesaker. Jeg var nettopp på møte til American Association of Forensic Sciences i Orlando hvor tannspor ble meget nøye behandlet. Det kom der fram at på tross av advarsler fra jurister og andre er det ikke et eneste tilfelle i den senere tid hvor tannspor i hud ikke har vært brukt som bevis ved en rettssak. I USA har man store diskusjoner om hvorvidt det kan aksepteres at et bevis kan føres ved

rettsaker, om det er «admissible». Slike diskusjoner har man ikke i Norge.

Det er feil at jeg ser bort fra forskningsresultater fra Buffalo. Jeg vet at vev forandrer sine dimensjoner etter stilling, spesielt et bryst. Jeg har ikke gjort noen mål ved mine undersøkelser, heller ikke har Bang eller Strøm. Vi har vurdert mønsteret i sporet og detaljer, både de som passer og de som tilsynelatende ikke passer helt. Senn derimot måler vinkler med ti delers graders nøyaktighet og mener 5 graders forskjell er nok til utelukkelse. Jeg mener Senn derved ikke helt tar hensyn til de vitenskapelige funn, men det gjør kanskje ikke noe så lenge det kan tjene rettsikkerheten.

Jeg kan ikke uttale meg om min egen ekspertise og om jeg har gått utover min kompetanse. Det får andre gjøre. Jeg gjør og har kun gjort så godt jeg kan for å komme fram til sannheten så langt det er mulig.

Tore Solheim